Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera întâi)

10 ianuarie 2019*

„Trimitere preliminară – Nepronunțare asupra fondului”

În cauza C-169/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Court of Appeal (Curtea de Apel, Irlanda), prin decizia din 23 februarie 2018, primită de Curte la 2 martie 2018, în procedura

Atif Mahmood,

Shabina Atif,

Mohammed Ahsan,

Mohammed Haroon,

Nik Bibi Haroon,

Noor Habib și alții

împotriva

Minister for Justice, Equality and Law Reform,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, doamna R. Silva de Lapuerta (raportoare), vicepreședintă, domnii A. Rosas, L. Bay Larsen și M. Safjan, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru domnul Mahmood și pentru doamna Atif, de U. O’Brien și de C. Sinnott, solicitors, de C. O’Dwyer, SC, și de D. Leonard, BL;

* Limba de procedură: engleza.

– pentru domnul Ahsan, de U. O'Brien și de C. Sinnott, solicitors, de C. O'Dwyer, SC, și de S. Michael Haynes, barrister;

– pentru domnul și doamna Haroon, de S. Kirwan, solicitor, de M. Lynn, SC, și de A. Lowry, BL;

– pentru domnul Habib, de E. Larney, solicitor, și de M. Lynn, SC, și de A. Lowry, BL;

– pentru Irlanda, de M. Browne, de G. Hodge și de A. Joyce, în calitate de agenți, asistați de M. Collins, SC, și de S. Kingston, BL;

– pentru guvernul german, de T. Henze și de R. Kanitz, în calitate de agenți;

– pentru guvernul Regatului Unit, de S. Brandon și de R. Fadoju, în calitate de agenți, asistați de D. Blundell, barrister;

– pentru Comisia Europeană, de J. Tomkin și de E. Montaguti, în calitate de agenți,

după ascultarea avocatului general,

dă prezenta

Ordonanță

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO 2004, L 158, p. 77, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 56, și rectificări în JO 2004, L 229, p. 35, și în JO 2005, L 197, p. 34).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Atif Mahmood, doamna Shabina Atif, domnul Mohammed Ahsan, domnul Mohammed Haroon, doamna Nik Bibi Haroon, precum și domnul Noor Habib și alții, pe de o parte, și Minister for Justice, Equality and Law Reform (Ministrul Justiției, Egalității și Reformei Legislative, Irlanda, denumit în continuare „ministrul"), pe de altă parte, în legătură cu termenul de soluționare a cererilor de viză formulate de membrii familiilor domnilor Mahmood, Ahsan, Haroon și Habib.

Litigiul principal și întrebările preliminare

3 Domnii Mahmood, Ahsan, Haroon și Habib, resortisanți britanici, au formulat la 16 noiembrie 2015, la 18 martie 2016, la 21 decembrie 2015 și, respectiv, la 16 decembrie 2015 acțiuni la High Court (Înalta Curte, Irlanda) împotriva ministrului, ca urmare a pretinsei întârzieri în soluționarea cererilor de viză de intrare în Irlanda pentru membrii familiilor lor, resortisanți ai unor state terțe, și anume Republica Islamică Pakistan și Republica Islamică Afganistan.

4 Întrucât High Court (Înalta Curte) a admis acțiunile menționate, ministrul a formulat apeluri la Court of Appeal (Curtea de Apel, Irlanda), care a decis să le grupeze pentru a le soluționa împreună.

5 Domnul Mahmood este un resortisant britanic cu reședința obișnuită în Regatul Unit, care este căsătorit din anul 2013 cu o resortisantă pakistaneză, doamna Atif. Având intenția de a călători în Irlanda cu soția sa, domnul Mahmood a solicitat pentru aceasta, la 9 iulie 2015, o viză de intrare la consulatul Irlandei de la Karachi (Pakistan). Aceștia locuiesc amândoi în Pakistan de atunci, în așteptarea soluționării acestei cereri.

6 Domnul Ahsan este un resortisant britanic care lucrează în Irlanda din luna mai a anului 2015. În cursul lunii iunie a anului 2012, acesta s-a căsătorit, în Pakistan, cu doamna Malaika Gulshan, o resortisantă pakistaneză, cu care are un fiu. La 7 august 2015, doamna Gulshan a formulat o cerere de viză de intrare în Irlanda pentru ea însăși și pentru fiul său la un centru de examinare din Lahore (Pakistan).

7 Domnul Haroon este un resortisant britanic care exploatează o întreprindere de restaurant fast-food în Irlanda și este căsătorit cu doamna Haroon, resortisantă afgană, din anul 2013. La 4 iunie 2015, aceasta din urmă a formulat în Irlanda, prin intermediul avocaților săi, o cerere de viză de intrare în acest stat membru în scopul de a se alătura soțului său.

8 Domnul Habib este un resortisant britanic, stabilit în Irlanda din luna februarie a anului 2015 în calitate de lucrător independent. Născut în Afganistan în 1968, acesta s-a căsătorit cu prima soție în 1990, din această căsătorie rezultând trei copii. În cursul lunii iunie a anului 2015, pentru mama sa a fost prezentată o cerere de viză de intrare la biroul de vize al Irlandei din Abu Dhabi (Emiratele Arabe Unite), iar pentru cei doi fii ai săi, precum și pentru patru dintre nepoții săi au fost prezentate cereri de viză de intrare în Irlanda de reprezentantul legal al acestora.

9 Reclamanții din litigiul principal susțin că termenele de soluționare a cererilor de viză în discuție în litigiul principal constituie o încălcare a cerințelor prevăzute la articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38.

10 În schimb, potrivit ministrului, mai întâi, termenul de soluționare a cererilor de viză menționate nu este nerezonabil, în măsura în care este justificat de necesitatea de a efectua verificări și controale pentru a detecta fraudele, abuzurile de drept sau cazurile de căsătorii de conveniență. În această privință, ministrul subliniază existența, în Irlanda și în Regatul Unit, a unor rețele infracționale care se ocupă cu facilitarea căsătoriilor de conveniență, precum și a unor întreprinderi cu scop lucrativ care facilitează sosirea în Irlanda a unor cetățeni ai Uniunii exclusiv în scopul artificial de a da naștere unei obligații în temeiul dreptului Uniunii.

11 În continuare, ministrul apreciază că termenul de soluționare a cererilor de viză în discuție în litigiul principal nu este nerezonabil în măsura în care este justificat de necesitatea de a efectua controale aprofundate de securitate pentru a înlătura riscul unei amenințări cu un atentat terorist atunci când persoanele în cauză provin din state terțe care ridică preocupări specifice, cum este cazul în speță.

12 În sfârșit, ministrul atrage atenția asupra creșterii foarte mari a cererilor de viză prezentate de soții unor resortisanți ai Uniunii stabiliți în astfel de state terțe. Acest volum ar fi crescut cu 1 417 % în perioada dintre anii 2013 și 2015, iar numărul de cereri ar fi crescut de la 663 în cursul anului 2013 la 10 062 în 2015. Această creștere imprevizibilă justifică, în opinia ministrului, o prelungire a termenului de soluționare a cererilor de viză.

13 Pe de altă parte, ministrul arată că reclamanții din litigiul principal nu se pot prevala de articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38 atât timp cât verificările și controalele nu au fost efectuate. Potrivit acestuia din urmă, revine solicitantului de viză pentru un membru al familiei unui cetățean al Uniunii sarcina de a stabili existența unei veritabile relații care permite membrului de familie resortisant al unui stat terț să obțină un drept de ședere înainte de a putea invoca această dispoziție.

14 Instanța de trimitere apreciază că acest mijloc de apărare trebuie respins, problema reală fiind aceea dacă întârzieri în soluționarea unor cereri de viză de intrare precum cele în discuție în litigiul principal constituie o încălcare a dispoziției menționate și dacă acestea pot fi justificate de împrejurările evocate.

15 Potrivit instanței de trimitere, o întârziere de până la doi ani în soluționarea unei cereri de viză de intrare constituie, în principiu, o încălcare a articolului 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38. În plus, instanța are îndoieli cu privire la faptul că o asemenea întârziere poate fi justificată de motivele prezentate de ministru, apreciind că, dacă situația ar fi fost aceasta, legiuitorul Uniunii ar fi prevăzut în mod expres acest lucru în directivă.

16 Pe de altă parte, instanța de trimitere menționează că aproximativ 7 300 de cereri de viză de intrare sunt în prezent în curs de examinare de către ministru și că soluția dată în cauza cu care este sesizată va produce efecte asupra fiecăreia dintre acestea.

17 În aceste condiții, Court of Appeal (Curtea de Apel) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Fără a se aduce atingere potențialelor justificări descrise în cadrul celei de a doua, al celei de a treia și al celei de a patra întrebări, un stat membru încalcă cerința prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38 conform căreia acesta are obligația de a elibera o viză cât mai rapid posibil pentru soțul și membrii de familie ai unui resortisant al Uniunii care își exercită dreptul la liberă circulație în statul membru în discuție sau care intenționează să își exercite acest drept în cazul în care statul membru respectiv înregistrează întârzieri de peste 12 luni în soluționarea unor astfel de cereri?

2) Fără a se aduce atingere primei întrebări, sunt justificabile în temeiul articolului 35 din [D]irectiva [2004/38] sau în alt mod și nu reprezintă, astfel, o încălcare a dispozițiilor articolului 5 alineatul (2) [din aceeași directivă] întârzierile în procesarea sau în luarea unei decizii cu privire la o cerere de viză în temeiul articolului 5 alineatul (2) menționat, determinate de necesitatea de a garanta, în special prin intermediul verificării antecedentelor, că cererea nu are caracter fraudulos, că nu reprezintă un abuz de drept sau că respectiva căsătorie nu este una de conveniență?

3) Fără a se aduce atingere primei întrebări, sunt justificabile în temeiul articolului 27 sau al articolului 35 din [D]irectiva [2004/38] sau în alt mod și nu reprezintă, astfel, o încălcare a dispozițiilor articolului 5 alineatul (2) [din aceeași directivă] întârzierile în procesarea sau în luarea unei decizii cu privire la o cerere de viză în temeiul articolului 5 alineatul (2) menționat, determinate de necesitatea de a efectua verificări ale antecedentelor și controale de securitate aprofundate în ceea ce privește persoanele care provin din anumite țări terțe, având în vedere preocupările de securitate specifice călătorilor din aceste țări terțe?

4) Fără a se aduce atingere primei întrebări, sunt justificabile și nu reprezintă, astfel, o încălcare a dispozițiilor articolului 5 alineatul (2) din [D]irectiva [2004/38] întârzierile în procesarea sau în luarea unei decizii cu privire la o cerere de viză în temeiul articolului 5 alineatul (2) menționat, determinate de o creștere bruscă și neprevăzută a numărului cererilor provenite din anumite țări terțe, care se consideră că prezintă probleme de securitate reale?”

Procedura în fața Curții

18 În stadiul procedurii scrise, Irlanda a observat că cererile de viză în discuție în litigiul principal au făcut obiectul unor decizii de respingere în cursul lunii martie a anului 2017. Acțiunile formulate împotriva acestor decizii au fost respinse în luna iulie a anului 2017 în ceea ce o privește pe soția domnului Mahmood, în luna decembrie a anului 2017 în ceea ce îi privește pe soția și pe fiul domnului Ahsan,

în luna februarie a anului 2018 în ceea ce o privește pe soția domnului Haroon și, respectiv, în luna ianuarie a anului 2018 în ceea ce îi privește pe mama, pe cei doi fii și pe cei patru nepoți ai domnului Habib.

19 În urma acestei informații, în conformitate cu articolul 101 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, grefa Curții a invitat instanța de trimitere, prin scrisoarea din 18 octombrie 2018, să indice Curții dacă procedura principală a rămas fără obiect sau dacă răspunsul Curții continuă să fie necesar pentru soluționarea litigiului pendinte în fața sa.

20 Prin scrisoarea din 31 octombrie 2018, instanța de trimitere a răspuns că, deși răspunsul Curții nu este necesar pentru reclamanții din litigiul principal, aceasta dorea totuși să mențină cererea de decizie preliminară în măsura în care un asemenea răspuns ar avea implicații asupra a mii de dosare aflate în curs de examinare.

Cu privire la trimiterea preliminară

21 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, procedura instituită prin articolul 267 TFUE este un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale cu ajutorul căruia Curtea le furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului Uniunii care le sunt necesare pentru soluționarea litigiului asupra căruia urmează să se pronunțe (Ordonanța din 15 noiembrie 2017, Aranyosi, C-496/16, nepublicată, EU:C:2017:866, punctul 22).

22 Atât din textul, cât și din economia articolului 267 TFUE rezultă că procedura preliminară presupune ca un litigiu să fie efectiv pendinte în fața instanțelor naționale, acestea fiind chemate să pronunțe în cadrul său o decizie susceptibilă să ia în considerare hotărârea pronunțată cu titlu preliminar (Ordonanța din 3 martie 2016, Euro Bank, C-537/15, nepublicată, EU:C:2016:143, punctul 32).

23 Astfel, justificarea trimiterii preliminare nu este formularea unor opinii consultative cu privire la probleme generale sau ipotetice, ci nevoia inerentă soluționării efective a unui litigiu (Ordonanța din 3 martie 2016, Euro Bank, C-537/15, nepublicată, EU:C:2016:143, punctul 33).

24 În speță, din decizia de trimitere reiese că litigiul principal privea pretinsa întârziere a ministrului în soluționarea cererilor de viză în discuție și avea ca obiect obligarea acestuia din urmă la a se pronunța cu privire la aceste cereri.

25 Or, în măsura în care toate cererile de viză în discuție în litigiul principal au făcut obiectul unor decizii de respingere care au fost contestate pe calea unor acțiuni în justiție care nu au fost admise și în care instanța de trimitere a precizat că reclamanții din litigiul principal nu mai pot beneficia de răspunsul Curții, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 18 și 20 din prezenta ordonanță, litigiul principal a rămas fără obiect și, în consecință, un răspuns la întrebările adresate nu mai este necesar.

26 Astfel, chiar și în lipsa retragerii cererii de decizie preliminară de către instanța de trimitere, căreia îi revine, în principiu, obligația de a acționa în conformitate cu deciziile de refuz al vizelor și în special de a stabili dacă trebuie fie să își mențină cererea de decizie preliminară, fie să o modifice, fie să o retragă, se impune, în speță, să se constate că nu este necesar să se pronunțe asupra cererii menționate (a se vedea în acest sens Ordonanța din 24 martie 2009, Nationale Loterij, C-525/06, EU:C:2009:179, punctul 11).

Cu privire la cheltuielile de judecată

27 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) dispune:

Constată că nu este necesar să se pronunțe asupra cererii de decizie preliminară formulate de Court of Appeal (Curtea de Apel, Irlanda) prin decizia din 23 februarie 2018, în cauza C-169/18.

Semnături